

This documentation is collated in response to the [Departmental guidelines](#) for research travel funding recently announced by the Head of Department and Administrative Leader at IMV, first at Leader Group level, and then at the Staff Meeting on 28 August. As current Head of Research and incoming Head of Research, we propose that improvements regarding subsistence cost reimbursement ('kostgodtgørelse') be made to these guidelines. Further, as the collated documentation shows, the suggested improvements are within Government Regulations. As will become clear, UiO/HF do not have consistent guidelines on matters key to the discussion, and individual Departments and Department Boards have some autonomy in creating and agreeing on such guidelines, as long as they are within Government Regulations.

In the following we present two discussion points with clarifying comments, and proposed improvements to the current Departmental guidelines. For accompanying material, please see the attached copies of the hyperlinks (last accessed on 26 October) and the email exchange with Forskerforbundet, also attached.

Discussion point 1: Archival trips/field trips/gathering of research data: 'tjenestereise' or 'stipendreise'?

In the current Departmental guidelines, it is stated that trips like archival trips do not incur subsistence cost reimbursement because they do not qualify as 'tjenestereiser', but instead as 'stipend-/tilskudsreiser'. The relevant paragraph reads as follows:

'Arkivreiser, reiser for å samle forskningsdata, feltarbeid, reiser i forbindelse med møter el. l. er stipend-/tilskudsreiser og utløser ikke kostgodtgjørelse. Se Statens [Særavtale om dekning av utgifter til reise og kost utenfor Norge](#). Reiser som instituttet har en "vesentlig interesse" (jfr. Særavtalen) av finansieres ikke med midlene som er satt av til forskningsstøtte, men finansieres med andre midler fra instituttets budsjett. I slike tilfeller må du ta kontakt med ledelsen for nærmere avklaring.'

Clarifying comments:

a) A challenge here is that there appears to be no clear Governmental definition of what a 'stipend-/tilskudsreise' might be. So far, searches for a definition has yielded very little result.

A possible definition (from the exchange with Forskerforbundet, email dated 1 September):

'En stipendreise forstås som en reise som er dekket av et eget reisestipend.

Forskningsrådet operer[er] for eksempel med egne stipender til kandidater som allerede har en egen bevilgning fra Forskningsrådet.

Fakultetene har også gjerne en pott med midler man kan søke om for å reise. Og har man mottatt et slikt stipend for å reise, skiller reisen seg fra vanlige tjenestereiser.'

b) With regard to 'reisestipend', a closer look at UiO's [Guidelines for 'Stipendreiser'](#) reveals the following:

Reisestipend: 'Stipend som faktisk benyttes til dekning av reiseutgifter, herunder merutgifter knyttet til reisen. Stipend for deltakelse på konferanser vil typisk bli regnet som reisestipend.'
And: 'Som hovedregel vil en reise det gis stipend til å gjennomføre bli ansett som en tjenestereise. Det vil da ikke være anledning til å få dekket utgifter til kost og losji **utover satsene i statens reiseregulativ.**'

Comment: if interpreted according to UiO's guidelines here, a 'stipendreise' would be the same as a 'tjenestereise', so it would appear that UiO's guidelines for stipendreise would incur subsistence cost reimbursement.

c) According to Forskerforbundet (email dated 19 September), the above-quoted paragraph from the Departmental guidelines is unnecessarily restrictive:

'Hensikten med dette skillet [mellom stipendreise og tjenestereise] er blant [annet] å sikre at vitenskapelig ansatte og arbeidsgiver har en viss fleksibilitet til selv å bli enige om forskningsmidler kan dekke utgifter til kost, og at det kan være uheldig å innføre for bastante regler om dette.

Formuleringen i andre kulepunkt under "Andre forskningsreiser", om at "Arkivreiser... er stipend-/tilskuddsreiser og utløser ikke kostgodtgjørelse" er derfor muligens uheldig og unødvendig restriktiv. For **det er ingen ting i veien for at arbeidsgiver/institutt kan velge å gi kostgodtgjørelse etter statens satser også for stipendreiser.** Kanskje hadde det vært bedre om den lød: "Arkivreiser... utløser ikke automatisk kostgodtgjørelse".'

And, further:

'Selv om det ikke eksisterer (oss bekjent) en entydig definisjon av hva som er stipendreise og hva som er tjenestereise for vitenskapelig ansatte, mener vi at det er i både de ansattes og i instituttets interesse å behold en viss fleksibilitet og smidighet i håndteringen av regelverket.'

Proposed improvement:

Instead of defining the possibility for qualifying for subsistence reimbursement ('kostgodtgjørelse') according to a confused concept ('stipendreise'), we propose leaving out any reference to this concept, and instead clarifying the value of research activities such as archival trips according to criteria presented more clearly by the Department. (See Discussion point 2.) If better clarification is achieved, it would also be easier to avoid the pitfall of making the guidelines unnecessarily rigid and restrictive, as Forskerforbundet warns against.

Discussion point 2: Research activity of ‘vesentlig interesse’

As the [Governmental guidelines stipulate](#), travel of ‘vesentlig interesse’ can be subsumed under Særavtalen, and yield subsistence cost reimbursement.

In the Departmental guidelines (in the paragraph quoted above) ‘vesentlig interesse’ is not explained, but staff are referred to HoD:

‘Reiser som instituttet har en "vesentlig interesse" (jfr. Særavtalen) av finansieres ikke med midlene som er satt av til forskningsstøtte, men finansieres med andre midler fra instituttets budsjett. I slike tilfeller må du ta kontakt med ledelsen for nærmere avklaring.’

Clarifying comments:

a. In response to this (under the heading ‘Andre forskningsreiser’), Forskerforbundet writes: ‘Vi mener [at] det er urimelig ikke å dekke kostgodtgjørelse til "andre forskningsreiser" i de tilfeller hvor ansatte har et fått tildelt forskningsmidler for et helt år og der de ikke trenger å søke om forhåndsgodkjenning av hver enkelt reise når den ansatte ber om det og budsjettrammen ikke er oversteget.’

b. Over the past few years, researchers at IMV have achieved bigger, annually-granted pots of funding in connection with valuable research activities, for example: ERC applications (‘trøstmidler’ as well as follow-up funding from the NFR) and book publishing. For this funding and for these scholars, it is also the case that subsistence cost reimbursement has been granted without hesitation, and sometimes without pre-approval of budgets.

c. Academics who have achieved bigger pots of annual funding have – in lieu of receiving this funding – proven their ‘worth’, and shown that what they are capable of doing is of ‘vesentlig interesse’ to the Department: the funding is there to support further research activity of the same kind, exactly because it is valuable to the Department, and has solid capacity to generate research points.

Proposed improvement:

We propose that IMV continues to support research activities that are of ‘vesentlig interesse’ to the Department, and that academics who have achieved funding for such activities continue to be granted the opportunity to claim subsistence cost reimbursement within Government regulations for research activities that will help them achieve their goals (e.g. archival trips, or ERC-related meetings/training etc.). The current Departmental guidelines should reflect this more clearly than is currently the case. This would also be in line with what Forskerforbundet suggests.

Nanette Nielsen (Head of Research) and Kyle Devine (incoming Head of Research)
Oslo, 26 October 2017

From: Nanette Nielsen nanette.nielsen@imv.uio.no
Subject: Re: Kostgodtgjørelse til forskningsreiser?
Date: 20 September 2017 at 07:36
To: Cecilie Wingerei Lilleheil c.w.lilleheil@sv.uio.no
Cc: forskerforbundet@uio.no

NN

Kjære Cecilie

1000 takk for utførlig svar! Jeg vender tilbake hvis det kommer noe oppfølgingsspørsmål.

Beste hilsen
Nanette

On 19/09/2017, 14:45, "Cecilie Wingerei Lilleheil" <c.w.lilleheil@sv.uio.no> wrote:

Kjære Nanette,

Vi takker for din henvendelse vedrørende kostgodtgjørelse for forskningsreiser. Vi har diskutert saken med medlemmer av lokallagsstyret og med noen av de tillitsvalgte her.

Vi kan ikke se at det er store problemer med IMVs retningslinjer i seg selv bortsett fra på ett punkt. Skillet mellom stipendreiser og tjenestereiser som der gjøres er etter det vi kan se i hovedsak i overenstemmelse med "Særavtalen om dekning av utgifter til reise og kost utenfor Norge" (KMD 2017). Hensikten med dette skillet er blant å sikre at vitenskapelig ansatte og arbeidsgiver har en viss fleksibilitet til selv å bli enige om forskningsmidler kan dekke utgifter til kost, og at det kan være uheldig å innføre for bastante regler om dette.

Formuleringen i andre kulepunkt under "Andre forskningsreiser", om at "Arkivreiser... er stipend-/tilskuddsreiser og utløser ikke kostgodtgjørelse" er derfor muligens uheldig og unødvendig restriktiv. For det er ingen ting i veien for at arbeidsgiver/institutt kan velge å gi kostgodtgjørelse etter statens satser også for stipendreiser. Kanskje hadde det vært bedre om den lød: "Arkivreiser... utløser ikke automatisk kostgodtgjørelse". Denne forståelsen passer også overens med UiOs retningslinjer for reisestipend som du refererer til i eposten til Anja Nylund Hagen 5. september i år.

Det er dessuten svært viktig at de ansatte er godt og korrekt informert for reisen gjennomføres om hva de vil få dekket. Dersom instituttet har forhåndsgodkjent et reisebudsjett der kostgodtgjørelse inngår, kan ikke instituttet i etterkant si at kostgodtgjørelse ikke dekkes. Vi mener også det er urimelig ikke å dekke kostgodtgjørelse til "andre forskningsreiser" i de tilfeller hvor ansatte har et fått tildelt forskningsmidler for et helt år og der de ikke trenger å søke om forhåndsgodkjenning av hver enkelt reise når den ansatte ber om det og budsjetttrammen ikke er oversteget.

Selv om det ikke eksisterer (oss bekjent) en entydig definisjon av hva som er stipendreise og hva som er tjenestereise for vitenskapelig ansatte, mener vi at det er i både de ansattes og i instituttets interesse å behold en viss fleksibilitet og smidighet i håndteringen av regelverket.

Vi håper at dette er oppklarende og at du tar kontakt igjen dersom det er noe mer vi kan hjelpe til med.

Mvh Cecilie W. Lilleheil

Tillitsvalgt
Forskerforbundet UiO
Tlf: 22856144

-----Original Message-----

From: Steinar Andreas Sæther [mailto:s.a.sather@ilos.uio.no]
Sent: Wednesday, September 13, 2017 9:30 AM
To: Nanette Nielsen
Cc: forskerforbundet@uio.no
Subject: RE: [forskerforbundet] Kostgodtgjørelse til forskningsreiser?

Dear Nanette,

Thank you for your interesting questions regarding the university's policies and procedures on covering subsistence expenses for researchers. We need to discuss it a bit here at local secretariat, and will get back to you as soon as possible.

Regards,
Steinar

-----Original Message-----

From: Nanette Nielsen
Sent: Wednesday, September 13, 2017 8:26 AM

To: Steinar Andreas Sæther
Subject: FW: Kostgodtgjørelse til forskningsreiser?

Dear Steinar

I hope you won't mind me writing to you directly, as leader of the Forskerforbundets lokallag at UiO, but if the request needs to go elsewhere, do please feel free to forward this email, of course. I'm Head of Research and Associate Professor at the Department of Musicology (IMV), following up on a case: please read below — start at the very bottom. (And I hope you won't mind me writing in English — this is to ease the process of communicating with our international colleagues at IMV at a later stage.)

As you can see from the exchange below, I'm trying to seek clarification on the subsistence/kostgodtgjørelse issue that was raised at UiO more than a decade ago, but which — it would appear — still needs quite some work at a local level. Our Head of Department and Admin leader have very recently drawn up the following guidelines for the

Department:

<http://www.uio.no/for-ansatte/arbeidsstotte/fa/finansiering/internt/hf/imv/interne-forskningsmidler/forskningsreiser.html>

Seeing as the guidelines use concepts such as stipendreise and tjenestereise, and seeing as these concepts are still muddled and/or confused (e.g. what does stipendreise really mean; what would a 'pålagt tjenestereise' mean for researchers; is there really such a thing as 'egen forskningsaktivitet', or are researchers committed to institutional ownership of research by way of contractual obligation), it seems to me that there's ample scope for improvement. I should say that since my arrival to the Department in January 2015, subsistence costs have indeed been covered in many cases that would meet a less narrow description than what the new Departmental guidelines suggest, not least archival trips. And I should also add that the case has escalated at this point in time because some members of our academic community have suddenly had travel budgets cut that were approved before the recent guidelines were drawn up. These colleagues have now had to pay out of their own pocket for journeys that they had been

promised would be paid by the Department.

My questions to you are:

1. Would the local Forskerforbundet team at UiO have a position in relation to subsistence costs/kostgodtgjørelse that would be particular to the interpretation of the rules at UiO?
2. Is there a general subsistence policy across UiO, or even across HF, that you could point me to, and that would help clarify the conceptual inconsistencies?
3. If there not such a general policy, but instead variation in the application of subsistence support across the different Departments and Faculties at UiO, is it then up to Departments to draw up their own policies?
4. Is there anything Forskerforbundet could potentially do for those colleagues who have now had their subsistence funds effectively withdrawn?

Apologies for the stream of questions, but I'd really like to get to the bottom of the issues here -- I believe it is important to get it right, so as not to de-motivate the many excellent researchers we have in our Department, and that we would like to recruit in the future.

With many thanks in advance for your help, and all best wishes

Nanette

--

Dr Nanette Nielsen
Associate Professor
Department of Musicology, University of Oslo

Presentation video: <https://www.youtube.com/watch?v=xu60UGcW4rw>
Forthcoming, October: Paul Bekker's Musical Ethics (Routledge: Taylor & Francis Group, 2017). ISBN: 1472486226, 9781472486226.
Now out in paperback: Music and Ethics (2012), co-authored with Marcel Cobussen: <https://www.routledge.com/products/9781409434962>

Website: <http://people.uio.no/nanetten>
Blog: <http://www.nanettenielsen.net>
Twitter: @NanetteNielsen

From: Anja Nylund Hagen
Date: Tuesday, 5 September 2017 at 14:39
To: Nanette Nielsen
Cc: Jorunn Solgaard
Subject: SV: SV: SV: SV: Kostgodtgjørelse til forskningsreiser?

Hei igjen, Nanette!

Full forståelse for at det er forvirrende, og all honnør til deg som går til bunns i det, både på vegne av IMV og deg selv.

Jeg har forhørt meg litt igjen her, og fordi dette handler om hvordan reglene for praksis ved UiO skal fortolkes, er det beste tipset videre å kontakte Forskerforbundets lokallag ved UiO. De tillitsvalgte lokalt har gjerne bedre forutsetninger for å bidra inn der problemstillingene gjelder forhold ved UiO, som det jo gjør i dette tilfellet.

Forskerforbundet ved UiO:

<http://foreninger.uio.no/forskerforbundet/kontakt-oss/>

Lykke til videre, håper det kommer til en klarhet!

Beste hilsen,

Anja

Anja Nylund Hagen

Rådgiver

Forskerforbundet

Tlf. 21 02 34 22

Mobil 911 64 716

anja@forskerforbundet.no <<mailto:anja@forskerforbundet.no>>

www.forskerforbundet.no <<http://www.forskerforbundet.no>>

cid:161133109@09052012-131A <<http://www.hjernekraftverk.no/>>

Fra: Nanette Nielsen [<mailto:nanette.nielsen@imv.uio.no>]
Sendt: 5. september 2017 13:39
Til: Anja Nylund Hagen
Kopi: Jorunn Solgaard
Emne: Re: SV: SV: SV: Kostgodtgjørelse til forskningsreiser?

Hei igjen, Anja

1000 takk, igjen! Enda et liten spørsmål: forstår jeg da stipendreise

rett hvis jeg sier at kostnader da kan dekkes som det står her (for ansatte ved UiO):

<http://www.uio.no/for-ansatte/ansettelsesforhold/utbetalinger/stipend/index.html>

Dvs:

Reisestipend: 'Stipend som faktisk benyttes til dekning av reiseutgifter, herunder merutgifter knyttet til reisen. Stipend for deltakelse på konferanser vil typisk bli regnet som reisestipend.'

Og: 'Som hovedregel vil en reise det gis stipend til å gjennomføre bli ansett som en tjenestereise. Det vil da ikke være anledning til å få dekket utgifter til kost og losji utover satsene i statens reiseregulativ.'

Du skjønner at jeg er forvirret! :) Viktig å ha klare definisjoner her, ellers er de ikke brukbare. All hjelp mottas med takk!

Dbh

Nanette

From: Anja Nylund Hagen
Date: Friday, 1 September 2017 at 13:23
To: Nanette Nielsen
Cc: Jorunn Solgaard
Subject: SV: SV: SV: Kostgodtgjørelse til forskningsreiser?

Hei igjen, og beklager sent svar!

En stipendreise forstås som en reise som er dekket av et eget reisestipend.

Forskningsrådet operer for eksempel med egne stipender til kandidater som allerede har en egen bevilgning fra Forskningsrådet.

Fakultetene har også gjerne en pott med midler man kan søke om for å reise. Og har man mottatt et slikt stipend for å reise, skiller reisen seg fra vanlige tjenestereiser.

Forskningsrådet formulerer det slik:

Forskningsinstitusjoner som er oppfattet av Statens reiseregulativ skiller mellom tjenestereiser og stipendreiser. Ved tjenestereiser <<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kmd/dok/lover/regler/retningslinjer/>

2

012/saravtale-for-reiser-utenlands-for-state.html?id=438644> dekkes reiseutgifter, kostgodtgjørelse og forsikringer etter bestemte regler og satser. Undersøk med din institusjon om utenlandsoppholdet vil regnes som en tjenestereise

https://www.forskningsradet.no/prognett-euraxess/Artikkel/Planlegg_forskningsoppholdet/1253988451506?lang=no

Man kommer altså ikke utenom skjønn innad nå institusjonsnivå for å

avklare skillet mellom ulike reisetyper.

Hilsen Anja

Anja Nylund Hagen

Rådgiver

Forskerforbundet

Tlf. 21 02 34 22

Mobil 911 64 716

anja@forskerforbundet.no <<mailto:anja@forskerforbundet.no>>

www.forskerforbundet.no <<http://www.forskerforbundet.no/>>

cid:161133109@09052012-131A <<http://www.hjernekraftverk.no/>>

Fra: Nanette Nielsen [<mailto:nanette.nielsen@imv.uio.no>]

Sendt: 28. august 2017 10:46

Til: Anja Nylund Hagen

Kopi: Jorunn Solgaard

Emne: Re: SV: SV: Kostgodtgjørelse til forskningsreiser?

Hei Anja og Jorunn

1000 takk for dette. Jeg har et oppfølgingsspørsmål, hvis ok: har dere en mer spesifikk definisjon av hva 'Stipendreise' egentlig betyr? Jeg kan simpelthen ikke finne en definisjon noen steder... Og det ville hjelpe stort.

Takk igjen, og beste hilsen

Nanette

From: Anja Nylund Hagen

Date: Friday, 25 August 2017 at 10:42

To: Nanette Nielsen

Cc: Jorunn Solgaard

Subject: SV: SV: Kostgodtgjørelse til forskningsreiser?

Hei Nanette,

Nå har jeg orientert meg litt, og svarer deg med Jorunn Solgaard på kopi. Hun er leder for tariffseksjonen i Forskerforbundet, og kan følge opp om det er mer eller annet du lurer på omkring dette.

For å gi et enkelt svar på det du spør om forholder Forskerforbundet seg til prinsippet om at alle reiser som gjøres som del av tjenesten, skal dekkes av statens reiseregulativ. Det betyr at alle forskningsreiser som er godkjent eller pålagt som tjenestereise, skal få [kostgodtgjørelse etter statens satser](#).

Dette understøttes i Statens personalhåndbok 2017, pkt 9.2. Særavtale om dekning av utgifter til reise og kost innenlands https://lovdata.no/dokument/SPH/sph-2017/KAPITTEL_9-2?q=særavtaler og pkt 9.3 Særavtale om dekning av utgifter til reise og kost utenfor Norge https://lovdata.no/dokument/SPH/sph-2017/KAPITTEL_9-3?q=særavtaler%20reise

Likevel kan det, som du nevner, være flere gråsoner når det gjelder forskningsreisens formål, behov, omfang osv. Derfor vil spesifiseringen av reisen som «pålagt og/eller godkjent reise av ikke fast karakter» være avgjørende for hvordan reisen dekkes. Men alt som er godkjent eller pålagt som tjenestereise, skal altså dekkes etter statens satser.

Håper dette er til hjelp!

Vh Anja

Anja Nylund Hagen

Rådgiver

Forskerforbundet

Tlf. 21 02 34 22

Mobil 911 64 716

anja@forskerforbundet.no <<mailto:anja@forskerforbundet.no>>

www.forskerforbundet.no <<http://www.forskerforbundet.no/>>

cid:161133109@09052012-131A <<http://www.hjernekraftverk.no/>>

Fra: Nanette Nielsen [<mailto:nanette.nielsen@imv.uio.no>]

Sendt: 22. august 2017 15:57

Til: Anja Nylund Hagen

Emne: Re: SV: Kostgodtgjørelse til forskningsreiser?

Supert, takk Anja, og happy beginnings!

Dbh

Nanette

From: Anja Nylund Hagen
Date: Tuesday, 22 August 2017 at 15:22
To: Nanette Nielsen
Subject: SV: Kostgodtgjørelse til forskningsreiser?

Hei Nanette,

Takk for mail – og takk for det! Min første mail som ansatt i Forskerforbundet kom fra deg!

Jeg har begynt i jobben dag, så det er litt å sette seg inn i. Det er mulig jeg blir den som følger opp saken din også, men må komme tilbake til deg i løpet av uken.

Du hører fra meg eller en annen her snarest.

Vennlig hilsen Anja

Anja Nylund Hagen

Rådgiver

Forskerforbundet

Tlf. 21 02 34 22

Mobil 911 64 716

anja@forskerforbundet.no <<mailto:anja@forskerforbundet.no>>

www.forskerforbundet.no <<http://www.forskerforbundet.no/>>

cid:161133109@09052012-131A <<http://www.hjernekraftverk.no/>>

Fra: Nanette Nielsen [<mailto:nanette.nielsen@imv.uio.no>]
Sendt: 21. august 2017 22:31
Til: Anja Nylund Hagen
Emne: Kostgodtgjørelse til forskningsreiser?

Hei Anja

Gratulerer med den nye stillingen! Jeg skulle nettopp til å skrive til Forskerforbundet, og så dukket ditt navn opp. Jeg tenker at det nok er deg som jeg kan spørre til råds, men hvis du ikke er den rette, da send vennligst denne e-nost videre

Jeg skriver som Forskningsleder på IMV for å høre om hvor
Forskerforbundet står i forhold til denne gamle saken?

[https://www.uniform.uio.no/nyheter/2006/04/forskere-diskrimineres-
paa-
reiser.html](https://www.uniform.uio.no/nyheter/2006/04/forskere-diskrimineres-paa-reiser.html)

Et annet sted – her <http://grimstad.uia.no/ff/reiseregulativet.htm> –
fra 2010, tror jeg, står det:

'det finnes to typer utenlandsreiser nemlig tjenestereiser og stipend/
tilskuddsreiser. For den siste gjelder ikke særavtalen og statens
reiseregulativ.

Stipendreiser er mye brukt i tilknytning til faglige reiser.
Forskerforbundet mener at reiser utenlands normalt skal utføres som
tjenestereiser og ikke som tilskuddsreiser.'

Vet du om dette fremdeles er Forskerforbundets holdning?

Litt nyere er Særavtalen

[https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/saravtale-om-dekning-av-
utgifter-til-reise-og-kost-utenfor-norge/id2468903](https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/saravtale-om-dekning-av-utgifter-til-reise-og-kost-utenfor-norge/id2468903)
<[https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/saravtale-om-dekning-av-
utgifter-til-reise-og-kost-utenfor-norge/id2468903](https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/saravtale-om-dekning-av-utgifter-til-reise-og-kost-utenfor-norge/id2468903)> / , som
spesifiserer at

den gjelder 'pålagte eller godkjente reiser som ansatte foretar for å
presentere egne eller forskningsgruppens/instituttets forskningsresultater.'
Og at det finnes unntak, som 'kan gjøres i tilfeller hvor arbeidsgiver
har en vesentlig interesse av at reisen utføres.'

På IMV diskuterer vi i øyeblikket retningslinjer for hvilke slags
forskningsreiser kan få kostgodtgjørelse etter statens satser eller
ikke, og jeg ønsker – både som Forskningsleder og som enkeltforsker -
en fair behandling av forskjellige slags forskningsaktivitet, så vi kan
sikre like arbeidsvilkår for alle (noe forskere reiser jo til arkiver
for å kunne ferdiggjøre et prosjekt, andre trenger ikke, men det er
ikke ok hvis enkeltforskere selv skal betale for forskningsaktivitet –
såsom ekstrautgifter for kost i forbindelse med reiser – som i siste ende
kommer instituttet til gode, og dermed har 'vesentlig interesse' i).
Internasjonalisering er også utrolig viktig opp i alt dette, selvfølgelig.

Jeg ville være interessert i lenker til relevante udsagn eller
materiale fra Forskerforbundet, eller annet som kunne hjelpe med å
avklare muligheter og hindringer. Hvis det kunne ordnes i løpet av en
uke eller to, enda bedre. På forhånd 1000 takk for al hjelp!

Beste hilsen

Nanette

--

Dr Nanette Nielsen
Associate Professor
Department of Musicology, University of Oslo

Presentation video: <https://www.youtube.com/watch?v=xu60UGcW4rw>

Forthcoming, October: Paul Bekker's Musical Ethics (Routledge: Taylor & Francis Group, 2017). ISBN: 1472486226, 9781472486226.

Now out in paperback: Music and Ethics (2012), co-authored with Marcel Cobussen: <https://www.routledge.com/products/9781409434962>

Website: <http://people.uio.no/nanetten>

Blog: <http://www.nanettenielsen.net>

Twitter: @NanetteNielsen

Budsjettering av forskningsreiser

Det er ulike bestemmelser for dekning av utgifter ved ulike typer reiser som foretas i forbindelse med forskningen. Her finner du en oversikt over de viktigste prinsippene i disse bestemmelse.

Generelt

- I henhold til Statens personalhåndbok skal alle reiser gjennomføres på den måten som etter en totalvurdering er hurtigst og billigst for staten. I tvilstilfeller vurderer arbeidsgiver og arbeidstaker sammen hvilken reisemåte som er hurtigst og billigst for staten
- Alle reiser og hotellopphold skal bestilles hos [Egencia](#)

Konferanser med paper

- Du får dekket reise, opphold og konferanseavgift når du deltar på konferanser der du presenterer din egen, forskningsgruppens eller instituttets forskning
- [Særavtale om dekning av utgifter til reise og kost utenfor Norge](#) gjelder for disse reisene. I departementets kommentar til bestemmelsen er det spesifisert at *"Reiser som ansatte foretar for å presentere egne eller forskningsgruppens/instituttets forskningsresultater er tjenestereiser"*
- Tjenestereiser utløser kostgodtgjørelse. Du må be om [godkjenning](#) av ledelsen *før reisen finner sted*
- Alle måltider som er inkludert i hotelloppholdet og i konferanseavgiften skal trekkes fra kostgodtgjørelsen, uavhengig av om du benytter deg av tilbudet eller ikke
- Konferansemiddag dekkes av kostgodtgjørelsen. Det er ikke anledning til å kreve refusjon av utgifter til dette selv om du må betale for konferansemiddag i tillegg til konferanseavgiften
- Utgifter til medlemskap dekkes ikke, selv om dette gir rabatt på konferanseavgiften

Andre forskningsreiser

- Det er mulig å få innvilget støtte som dekker hele eller deler av dokumenterte utgifter til reise og opphold ved forskningsreiser
- Arkivreiser, reiser for å samle forskningsdata, feltarbeid, reiser i forbindelse med møter el. l. er stipend-/tilskuddsreiser og utløser ikke kostgodtgjørelse. Se Statens [Særavtale om dekning av utgifter til reise og kost utenfor Norge](#). Reiser som instituttet har en "vesentlig interesse" (jfr. Særavtalen) av finansieres ikke med midlene som er satt av til forskningsstøtte, men finansieres med andre midler fra instituttets budsjett. I slike tilfeller må du ta kontakt med ledelsen for nærmere avklaring
- Det er ikke mulig å få dekket utgifter til reiser til selvvalgt alternativt arbeidssted

Utbetaling av stipend

Stipend betegner som regel en utbetaling til noen som har konkurrert om retten til å motta midler øremerket et bestemt formål. De fleste stipend som utbetales ved UiO er skattepliktige.

Innhold

- [Forutsetninger for utbetaling](#)
- [Hvordan beskattes stipend?](#)
- [Mer om utbetaling av enkelte stipendtyper](#)

Kontakt

[Hvem kontakter du?](#)

Forutsetninger for utbetaling

- Alle stipendutbetalinger forutsetter et tildelings- eller bevilgningsbrev.
- Lokal enhet utarbeider budsjett som grunnlag for stipendtildelingen. Viser grunnlaget et overskudd, skal stipendet deles i en skattepliktig og en ikke-skattepliktig del.
- [Utbetalingsbilag \(odt\)](#) med tildelingsbrev og budsjett oversendes [Seksjon for lønn](#).
- Stipendet utbetales tidligst én måned før oppstart av stipendaktivitet.
- Stipendmottaker må dokumentere påløpte utgifter med [originalkvitteringer](#) og lage en regnskapsoversikt. Lokal enhet må kontrollere denne regnskapsoversikten og gi melding til [Seksjon for lønn](#) hvis det oppstår en skattepliktig del.
- Ved reiser utbetales stipend og reisestøtte til ansatte som et [reiseforskudd](#) i lønssystemet. Disse må [gjøres opp ved innsending av reiseregning](#) til [Seksjon for lønn](#).

Hvordan beskattes stipend?

- **Lovverk:** Enhver fordel vunnet ved arbeid er skattepliktig inntekt, jf. [skatteloven § 5-1 første ledd \(lovdata.no\)](#). Fordel vunnet ved arbeid er bl.a. lønn, honorarer, feriepenger og annen godtgjørelse vunnet ved arbeid i og utenfor tjenesteforhold. Annen godtgjørelse er bl.a. stipend og lignende ytelser, jf. [skatteloven § 5-10 første ledd bokstav a \(lovdata.no\)](#).
- **Hovedregel:** Lønnskomponenten av et stipend er skattbar sammen med eventuelle overskudd (differansen mellom stipenbeløpet og godkjente utleggsrefusjoner). [Refusjon av utlegg](#) må dokumenteres på ordinær måte.

- **Kriterier for skatteplikt** er stipendets formål, stipendbeløpets størrelse, dokumentasjon av utgiftene og stipendmottakerens tilknytningsforhold til UiO.
  - Stipend til ansatte er i utgangspunktet skattepliktig. Hvis det kan dokumenteres merutgifter så er det normalt bare overskuddet som skattlegges.
  - Stipend til studenter og andre er normalt skattefrie. Merk at dersom det kreves en motytelse fra stipendmottakeren, skal mottakeren behandles som en ansatt. Stipend etter avsluttende eksamen er også skattepliktig hvis stipendet er egnet til å bidra vesentlig til mottakers leveomkostninger i stipendperioden.
- **Stipend fra eksterne kilder:** Den skattemessige behandlingen er uavhengig av stipendets finansieringsskilde.

Les mer om skatteplikt under de enkelte stipendtyper.

Mer om utbetaling av enkelte stipendtyper

Reisestipend

Stipend som faktisk benyttes til dekning av reiseutgifter, herunder merutgifter knyttet til reisen. Stipend for deltakelse på konferanser vil typisk bli regnet som reisestipend.

Ansatte ved UiO

- Et reisestipend må forstås som en forhåndsgodkjenning av en kostnadsramme knyttet til et reisemål. I praksis behandles derfor et reisestipend til ansatte som et reiseoppgjør innenfor regler hjemlet i [Innenlandsregulativet](#) og [Utenlandsregulativet \(lovdata.no\)](#).
- Reisestipend utbetales som regel som et [reiseoppgjør](#), i noen spesielle tilfeller som et [reiseforskudd](#). Søknad om forskudd skal omfatte en oversikt over anslåtte utgifter til reisen.
- Reisestipend utbetalt av UiO må alltid gjøres opp ved innsending av et [reiseoppgjør](#). Overskytende beløp må tilbakebetales hvis ikke det skal registreres som trekkpliktig stipend. Merk at arbeidsgiveravgift vil påløpe på den delen av stipendet som eventuelt blir registrert som skattepliktig stipend.
- Som hovedregel vil en reise det gis stipend til å gjennomføre bli ansett som en tjenestereise. Det vil da ikke være anledning til å få dekket utgifter til kost og losji utover satsene i statens reiseregulativ.

Studenter og andre

- Reisestipend til studenter utbetales også som et [reiseoppgjør](#) eller som et [reiseforskudd](#). Søknad om forskudd skal omfatte en oversikt over anslåtte utgifter til reisen.
- Dersom reiseoppgjøret viser et overskudd, vil dette bli ansett å være utgifter som dekker private levekostnader. Mottaker blir da vurdert som "ansatt" og overskuddsbeløp skal behandles som skattepliktig stipend.

- Merk at arbeidsgiveravgift vil påløpe på den delen av stipendiet som eventuelt blir registrert som skattepliktig stipend. UiO løper altså en risiko for å få høyere utgifter enn det vi har fått tilført som stipendmidler. I slike tilfeller må arbeidsgiveravgiften dekkes av basismidlene. For å redusere risikoen for dette anbefales det at store stipend utbetales i flere omganger.

Utdanningsstipend

- Stipend som faktisk benyttes til utdanning, f.eks. utgifter til kursavgift, materiell m.v. Det kan også omfatte reiser til og oppholdsutgifter under utdanningen.
- For egne ansatte er dette skattefritt, men overskudd er skattepliktig. Skatteetaten har fastsatt særskilte [regler for bruk av utdanningsstipend \(fra side 1222\) \(pdf\) \(skatteetaten.no\)](#).
- For studenter er stipend i forbindelse med utdanning på universitet frem til avsluttende eksamen i hovedregelen skattefrie.

NFR stipend

Stipend som gis etter søknad og bevilges av Norges forskningsråd. Det er flere forskjellige stipendtyper innenfor NFR-stipend-paraplyen. Felles for alle er at eventuelle overskudd, i tillegg til lønnskomponenten, er skattbare.

Skatteplikt

- Selv om et stipend utbetales i hht. satser hos Norges Forskningsråd, så innebærer dette ikke skattefritak.
- Det er UiO i arbeidsgiverrollen som bærer ansvaret for en riktig forhåndsvurdering av skatte- og arbeidsgiveravgiftsbehandlingen av utbetalingen som administreres av UiO.
- Den endelige skattebehandlingen skjer i ligningsoppgjøret mellom den ansatte og lokalt skattekontor.

Skattemessig behandling av de enkelte stipendtypene

- [Personlig doktorgradstipend \(forskningsradet.no\)](#)
Utbetales som skattepliktig lønn.
- [Personlig postdoktorstipend \(forskningsradet.no\)](#)
Utbetales som skattepliktig lønn.
- [Personlig gjesteforskerstipend \(forskningsradet.no\)](#)
  - Gjesteforskerstipend som rammetilskudd til dekning av merutgifter etter faste satser.
  - Dersom det i tillegg er behov for å dekke lønnsutgifter, må vertsinstusjonen normalt selv gjøre det. Forskningsrådet kan dekke slik lønn, men da må gjesteforskeroppholdet være en del av et større forskningsprosjekt og søknadstypen "Forskerprosjekt" benyttes.
  - Det skal dokumenteres at stipendiet brukes til merutgifter.
- [Personlig utenlandsstipend \(forskningsradet.no\)](#)
  - Merutgifter til etablering og opphold (etter faste satser) og reiseutgifter.
  - Det skal dokumenteres at stipendiet brukes til merutgifter.

■ Studentstipend

Midler til studentstipend kan inngå i en større tildeling fra NFR. Stipendet skal dekke dokumenterte utgifter ved utdanning og et eventuelt overskudd kan bli ilagt skatt, avhengig av skattemyndighetenes vurdering. UiO vil normalt ikke kreve oppgjør eller foreta forskuddstrekk.

■ [Annet personlig stipend \(forskningsradet.no\)](#)

Disse stipendiene vil i utgangspunktet være skattepliktige. Vurdering må foretas i hvert enkelttilfelle før utbetaling.

■ [Personlig stipend fra andre enn Forskningsrådet \(forskningsradet.no\)](#)

Noen stipend utbetales fra NFR selv om de finansieres av andre.

Forskningsrådet fungerer i slike tilfeller som en postkasse for andre forskningsfinansierende organer. Skattemessig vil disse stipendiene bli behandlet som andre stipend fra NFR.

Statlige stipend

NORAD / NUFU - stipend

- Disse stipendiene er gitt som støtte til opphold og studier i Norge, også til opphold med sikte på å avlegge doktorgrad.
- Disse stipendiatene får ikke ansettelse ved UiO. Stipendsatsen er satt slik at det ikke skal påløpe skatteplikt.

ERASMUS

- Erasmus-stipendiater får ansettelse og lønn i henhold til vanlig regelverk.
- De mottar også:
  - **Mobility Allowance** til dekning av merkostnader ved ikke å bo i hjemlandet. Utbetales som trekkfritt stipend.
Merk: Mottakere av Mobility Allowance kan ikke kreve [10% standardfradrag for utlendinger i selvangivelsen \(skatteetaten.no\)](#), det vil si at de skal ikke ha skattekort i 7300- og 7400-seriene.
  - **Travel Allowance** - en årlig reisebevilgning. Gjøres opp etter regelene for tjenestereiser. Et evt. overskudd behandles av UiO som et skattepliktig stipend.

Marie Curie

Behandles tilsvarende Erasmus-stipend.

Leif Eriksson

- Behandles etter vanlige skatteregler for lønn og stipend.
- Forskere fra USA vil normalt få skatterfritak i henhold til [skatteavtalen med USA artikkel 15 \(regjeringen.no\)](#) hvis oppholder blir under 2 år.

Nordisk Ministerråd

Tjenesteutvekslingsstipend fra Ministerrådet er skattefritt, jf. [Statens Personalhåndbok pkt 10.7.3 \(lovdata.no\)](#) og [PM 2012-03 \(lovdata.no\)](#).

Andre stipend

Ulike stipendordninger som er registrert brukt ved UiO. Hovedregelen om skatteplikt gjelder.

Ansatte og personer der UiO har et arbeidsgiveransvar

Stipendutbetalingene er skatte- og avgiftspliktige for alle "ikke dokumenterbare og godkjente refusjoner av utlegg".

Studenter og andre ikke-ansatte

Stipend er fritatt skatte- og avgiftsplikt. **Merk:** I det øyeblikk stipendet gir dekning av levekostnader er det skattepliktig som for ansatte.

Enkelte stipend og utbetalingsordninger

■ **Osloforskning**

Stipend som utbetales til studenter er skattefrie. Dersom stipend utbetales fra Osloforskning-midler til ansatte ved UiO, skal de behandles som lønn. Les mer om [Osloforskning](#).

■ **Interne stipend ved UiO**

UiO kan ikke tildele stipend fra basisbevilgningen. Utbetalinger skattlegges som lønn med unntak av godkjente refusjonsutlegg.

■ **Stipend fra prosjektmidler**

UiO skal ikke tildele stipend av eksterne midler med mindre dette var fastlagt i avtalen med de som tildelte prosjektmidlene.

■ **Støtte til utenlandsopphold fra UiO**

Enkelte enheter har støtteordninger for utenlandsopphold. Slik støtte skal gjøres opp som [utgiftsrefusjon](#), eventuelt som [oppgjør av forskudd](#). Satser og beløp skal være i tråd med satsene i [Utenlandsregulativet \(lovdata.no\)](#), og øvrige interne og statlige reglementer.

Publisert 25. mars 2015 10:59 - Sist endret 17. okt. 2017 14:12

Regjeringen.no

Særavtale om dekning av utgifter til reise og kost utenfor Norge

Retningslinjer | Dato: 01.01.2017 | [Kommunal- og moderniseringsdepartementet](#)

(<http://www.regjeringen.no/no/dep/kmd/id504/>)

Avtalen gjelder fra og med 1. januar 2016 til og med 31. desember 2017.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) og hovedsammenslutningene er blitt enige om "Særavtale om dekning av utgifter til reise og kost utenfor Norge. Satsen for kompensasjonstillegg i § 12 er regulert opp til 491 kroner fra 1. januar 2017, jf. [PM-2016-19](#).

(<https://lovdata.no/dokument/SPHPM/pm-2016-19>)

§ 1 Virkeområde og omfang

1. Denne særavtale gjelder for arbeidstakere¹ som reiser i oppdrag eller i tjeneste for statens regning² utenfor Norge.
2. Hvis sammenhengende³ opphold på samme oppdragssted varer utover 28 døgn, skal satsene for kost reduseres med 25 % fra og med det 29. døgnet.
3. Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) kan, i samråd med hovedsammenslutningene, fastsette andre bestemmelser eller godtgjørelser enn de som framgår av denne særavtale.

Departementets kommentarer:

01) Særavtalen gjelder for arbeidstakere i staten. Avtalen gjelder ikke stipendreiser eller lokalt ansatte ved utenriksstasjonene. Unntak kan gjøres i tilfeller hvor arbeidsgiver har en vesentlig interesse av at reisen utføres. I slike tilfeller vil særavtalen helt eller delvis kunne legges til grunn.

Særavtalen gjelder pålagte eller godkjente reiser som ansatte foretar for å presentere egne eller forskningsgruppens/instituttets forskningsresultater.

02) Dersom det utbetales sammenfallende tillegg, ytelser og godtgjørelser fra andre enn arbeidsgiver, skal disse samordnes med de godtgjørelser som arbeidstakeren mottar fra arbeidsgiver etter denne avtalen. Hensikten er å unngå dobbelkompensasjon.

03) Dersom oppholdet etter avbrudd, f.eks. langhelger, ferier, avspasering og kortvarige tjenesteoppdrag, fortsetter med samme utgifter til overnatting og kost, løper ikke nye 28 dager.

I de tilfeller der oppholdet blir noe forlenget pga. uforutsette hendelser, gjelder særavtalens kostsats som for de første 28 dager. Ved forlengelse av oppholdet utover 28 dager skal tillatelse innhentes fra arbeidsgiver. Den reduserte satsen opprettholdes inntil 2 måneder. I spesielle tilfeller kan arbeidsgiver forlenge den reduserte satsen med ytterligere 3 måneder.

---

§ 2 Definisjoner

1. Reise: Pålagt og/eller godkjent reise av ikke fast karakter
2. Oppdragssted: Område som kan dekkes med utgangspunkt fra samme overnattingssted. Det kan forekomme flere oppdragssteder på en reise.
3. Døgn: Med døgn menes 24 timer regnet fra det klokkeslett reisen begynner¹.
4. Utgangs- og endepunkt for reisen: Det sted, arbeidssted eller bopel, hvor reisen begynner eller slutter.

Departementets kommentarer:

01) Reisetid beregnes ut fra lokal tid i utreiselandet. Se § 11.

---

§ 3 Generelt

1. Reisen skal foretas på den for statens hurtigste og rimeligste måte så langt dette er forenlig med utførelsen av oppdraget når det samlet tas hensyn til alle utgifter, og til en effektiv og forsvarlig gjennomføring av reisen¹.
2. Der arbeidsgiver har inngått rabattavtaler eller tilbys lavpris, plikter arbeidstaker å benytte disse i forbindelse med reisen så langt det er mulig².

Departementets kommentarer:

⓪1) Arbeidsgiver avgjør i tvilstilfeller hvilken reisemåte som er hurtigst og billigst for staten. Ved valg av reisemåte/hotell må det også kunne legges vekt på reisens varighet, behov for å arbeide underveis på reisen og om det foreligger særlige krav til fleksibilitet i forhold til å forandre reisetidspunkter. Arbeidsgiver har ansvaret for å vurdere sikkerheten i forbindelse med oppdraget.

⓪2) Arbeidstaker kan ikke privat benytte EuroBonus eller andre lignende fordeler opparbeidet gjennom tjenestereiser. Privat bruk anses som brudd på arbeidstakerens tjenesteplikter.

---

§ 4 Rutegående transportmidler

Ved bruk av rutegående transportmidler skal utgifter til rutefly, beste klasse tog¹ og skip dokumenteres². Øvrige utgifter til rutegående transportmidler dekkes uten dokumentasjon.

Departementets kommentarer:

⓪1) Det skal innhentes forhåndssamtykke fra arbeidsgiver/oppdragsgiver i hvert enkelt tilfelle for at beste klasse tog eller tilsvarende kan benyttes.

⓪2) Plassbillett må alltid dokumenteres.

---

§ 5 Ikke-rutegående transportmidler¹

Det må redegjøres for årsaken til at ikke-rutegående transportmidler (drosje, leiebil, andre fremkomstmidler mv.) benyttes. Utgiftene må dokumenteres.

Departementets kommentar:

01) Forhåndssamtykke fra arbeidsgiver til å benytte ikke-rutegående transportmidler kan gis generelt for flere tjenestereiser eller i hvert enkelt tilfelle.

Hensikten med at det på reiseregningen skal redegjøres for årsaken til at ikke-rutegående transportmiddel er benyttet uten forhåndssamtykke, er at arbeidsgiver/oppdragsgiver skal gis anledning til å vurdere hensiktsmessigheten av å benytte det valgte transportmiddel. Der arbeidsgiver/oppdragsgiver mener bruken ikke er forenlig med intensjonen i § 3 nr. 1, kan arbeidsgiver/oppdragsgiver bestemme at utgiften ikke dekkes, eventuelt avkortes.

---

§ 6 Egen bil

Det skal innhentes forhåndssamtykke¹ fra arbeidsgiver dersom egen bil skal benyttes som transportmiddel på reisen².

Bruk av egen bil godtgjøres tilsvarende satsene i Særavtale om dekning av utgifter til reise og kost innenlands § 6.

Departementets kommentarer:

01) Der arbeidsgiver mener bruken ikke er forenlig med intensjonen i § 3, kan arbeidsgiver bestemme at utgiften ikke dekkes, eventuelt avkortes.

Forhåndssamtykke fra arbeidsgiver kan gis generelt for flere tjenestereiser eller i hvert enkelt tilfelle. Etter samtykke kan det, der det er rimeligst for staten, tilstås kjøregodtgjørelse tilsvarende kilometersatsen for egen bil for visse reiser der arbeidstakeren ikke er med i bilen. Dette gjelder reiser tur/retur flyplass og lignende der arbeidstakeren blir kjørt/hentet. Vedkommende som står for transporten, blir i slike tilfeller ikke omfattet av denne særavtalen, og det gis ikke passasjertillegg for den tiden man er to personer i bilen.

02) Den distanse det kreves kilometergodtgjørelse for, må det spesifikt redegjøres for på reiseregningen. Når utgangs- og endepunktet for reisen er egen bolig/arbeidssted, beregnes kilometergodtgjørelse for hele reisen.

Benyttes likevel egen bil av personlige grunner, skal skyssgodtgjørelsen beregnes som om reisen var foretatt med rimeligste rutegående transportmidler (tog, buss, fly mv.). Kostgodtgjørelse blir også å beregne som om rimeligste rutegående transportmidler var benyttet.

---

§ 7 Andre utgifter¹

I tillegg til utgifter som dekkes etter §§ 4-6, refunderes andre nødvendige² utgifter i forbindelse med reisen. Det må redegjøres nærmere for utgiften³.

Departementets kommentarer:

01) Andre nødvendige utgifter kan for eksempel være: utgifter til parkometer, bom-, bro- og tunnelutgifter, piggdekkavgift, utgifter til nødvendig oppbevaring av bagasje, parkeringsavgift, nødvendige telefonutgifter, nødvendig utgifter til internetttilgang, utgifter til soveplass/plassbillett, rens og vask av tøy, utgifter til pass og eventuelt visum når dette er nødvendig for å gjennomføre reisen, vaksinasjon/medisiner som av klimatiske eller helsemessige grunner er nødvendig på reisen, gebyrer ved kjøp/salg av valuta mv.

Andre strengt nødvendige utgifter med bakgrunn i oppdraget eller reisens karakter, kan også dekkes. Det er arbeidsgiver som avgjør om utgiftene var/er nødvendige.

Dekning av utgifter til rens og vask gjelder spesielt i forbindelse med tilgrising av tøy som det er nødvendig å få rensset/vasket av hensyn til fortsatt bruk under tjenesteoppdraget.

02) Det er arbeidsgiver som foretar den endelige vurderingen av om utgiften skal dekkes.

03) Når det ikke er mulig å få kvittering for utgifter, er dokumentasjonsplikten ikke absolutt. Det må redegjøres for årsaken til utgiftene på reiseregningen.

---

§ 8 Kost

1. Utgifter til kost¹ beregnes etter de satser for vedkommende land som er oppført i vedlegg 1 til denne særavtalen på følgende måte:
  - a) For reiser fra og med 6 timer og inntil 12 timer tur/retur dekkes 2/3 av kostsatsen for vedkommende land.
  - b) For reiser fra og med 12 timer tur/retur dekkes full kost for vedkommende land.
  - c) For reiser som varer mer enn 1 døgn, regnes 6 timer eller mer inn i det nye døgnet som et nytt helt døgn.

2. Under reise til og fra oppdragsstedet beregnes kost etter de satser som gjelder for oppdragsstedet. Dersom reisen foretas gjennom flere land i løpet av et døgn, beregnes kost for det land hvor arbeidstakeren oppholdt seg lengst².
3. Det foretas måltidstrekk³ i kosten dersom kost er inkludert i billettutgiftene. Når enkeltmåltider er dekket av arbeidsgiver eller andre, skal det foretas måltidstrekk i kostberegningen.
4. Dersom særlige grunner tilsier det, dekkes utgifter til kost etter regning for den enkelte reise.

Departementets kommentarer:

01) Satsen for kost reduseres med 25 % fra og med det 29. døgnet

02) Dette gjelder også reisen i Norge.

03) Full kostgodtgjørelse legges alltid til grunn for måltidstrekk etter følgende fordeling:

Frokost 10 % Lunsj 40 % Middag 50 %

Det foretas ikke måltidstrekk ved enkel servering.

---

§ 9 Natt

Overnatting på hotell og lignende dekkes etter regning¹. Arbeidsgiver må sørge for at overnattingsstedet tilfredsstiller nødvendige krav til sikkerhet, kommunikasjon og komfort innenfor en forsvarlig kostnadsramme².

Departementets kommentarer:

01) Det må vedlegges originalbilag fra overnattingsstedet eller reisebyrå. Der originalbilag har gått tapt må det dokumenteres på en annen måte hvilken utgift man har hatt.

02) Se avtalens § 3 med kommentarer.

---

§ 10 Dagopphold

Ved tjenstlig behov, og/eller i påvente av transport, dekkes dokumenterte utgifter til dagopphold på minst 6 timer på hotell eller lignende.

§ 11 Reisetid

For reisetid utenom ordinær arbeidstid og på frilørdag-, søn- og helgedager, gis en kompensasjon på 30 minutter pr. reisetime. Den enkelte virksomhet kan i tillegg gi kompensasjon for reisetid utover 30 minutter pr. reisetime begrenset oppad til time for time. Beregnet reisetid gis som hovedregelsom fritid, men kan etter avtale mellom arbeidsgiver og arbeidstaker utbetales med timelønn.

Bestemmelsen omfatter ikke arbeidstaker i ledende stilling eller i særlig uavhengig stilling eller som har særskilt kompensasjon for reisetid. Det fastsettes ved lokale særavtaler hvilke arbeidstakere dette gjelder.

Departementets kommentarer:

1) Reisetid er den tid som medgår på reisen mellom arbeidssted/bosted og oppdragssted, inkludert nødvendig ventetid underveis. Dersom reisen omfatter flere oppdragssteder, regnes tid for reiser mellom oppdragsstedene som reisetid. Tid som tilbringes på hotell og lignende, beregnes ikke som reisetid.

Det gis ikke kompensasjon for reisetid utover 30 minutter pr. reisetime i forbindelse med kurs, seminarer, utstillinger, messer m.v. som ikke er en del av det ordinære arbeidet, jf. § 2 1).

---

§ 12 Kompensasjonstillegg¹

Det tilstås et kompensasjonstillegg på kr 491,- pr. døgn utover 12 timer².

Departementets kommentarer:

01) Kompensasjonstillegget er skattepliktig, se PM-2009-13.

Kompensasjonstillegget beregnes for hele reisen fra avreise arbeidssted/bosted til retur arbeidssted/bosted.

Når reisen forlenges av personlige forhold, bortfaller tillegget for denne delen av reisen.

Blir reisen avbrutt på grunn av tjenestlige oppdrag i Norge, starter/slutter utenlandsreisen ved første/siste overnatting i Norge.

02) For reiser som varer mer enn 1 døgn, regnes 12 timer eller mer inn i det nye døgnet som et nytt helt døgn. For reiser som varer under ett døgn, utbetales tillegget etter 12 timer.

---

§ 13 Forsikring¹

1. For skade på eller tap av ordinært reisegods til personlig bruk, erstattes et sannsynliggjort² tap med inntil kr 30 000. Erstatningssøknad³ avgjøres og utbetales av den enkelte arbeidsgiver. KMD kan i spesielle tilfeller samtykke til at det gis erstatning utover kr 30 000 for nødvendige personlige eiendeler som medtas av tjenstlige⁴ grunner.
Ved vurderingen av om det økonomiske tap helt eller delvis skal dekkes, tas særlig hensyn til om den reisende har utvist alminnelig aktsomhet.
2. Reiseulykke⁵ som medfører død⁶ eller medisinsk invaliditet⁷ erstattes med inntil 30 G⁸. Dersom det ikke finnes etterlatte, utbetales 3 G til dødsboet. Erstatning etter punkt 2 kan avkortes dersom arbeidstakeren har utvist grov uaktsomhet.
3. Ved opphold utenfor EØS-området dekker den enkelte virksomhet nødvendige utgifter til behandling av sykdom og/eller skade på reise for statens regning, samt legitimerede utgifter til eventuell hjemtransport som ikke dekkes av folketrygden eller andre ordninger.
4. Ved fravik fra godkjent reiserute grunnet personlige forhold, opphører forsikringen for den del av reisen som fraviket gjelder.
5. I tilfelle andre forsikringsordninger⁹ kommer til anvendelse hvor staten er selvassurandør, ytes erstatning etter den ordning som gir høyest utbetaling.

6. Dersom reisen er betalt med kredittkort som utløser forsikring og arbeidsgiver har betalt årsavgiften, utbetales erstatning etter denne forsikring. Dersom erstatningen etter denne særavtale er høyere enn den kredittkortbaserte forsikringen, utbetales kun differansen.

Departementets kommentarer:

01) Statlig arbeidsgiver har, som selvassurandør, ikke anledning/fullmakt til å tegne reise- og/eller ulykkesforsikringer i forsikringsselskaper. Det er for enkeltreiser likevel åpnet for at arbeidsgiver kan tegne reiseforsikring, særskilt utenfor EØS området, for den konkrete reisen.

02) Det er ikke nødvendig å fremlegge regning som dokumentasjon for kjøp av ny gjenstand, men nok at man sannsynliggjør den tapte gjenstands verdi.

03) Tap/skade skal meldes omgående til arbeidsgiver. Søknad om forsikringsoppgjør må fremmes innen rimelig tid etter hjemkomst.

04) Arbeidstaker bør tegne egen privat forsikring for spesielt kostbare/verdifulle klær eller gjenstander som er medbrakt og dette ikke utelukkende er av tjenestlige grunner.

I de tilfeller der det ikke kan utbetales erstatning etter denne særavtale, eller etter eventuelle egne forsikringer, kan det søkes om erstatning etter bestemmelsene i Kgl. res. av 10. juni 1983 om erstatning ved skade på eller tap av private eiendeler i forbindelse med tjenesten (SPH pkt. 10.22 om Kgl. res. 10. juni 1983). Har arbeidstaker tegnet egne forsikringer skal disse benyttes fullt ut før staten dekker noe av skaden/tapet. Ved bruk av egne forsikringer dekkes kun egenandel etter ovennevnte resolusjon av 10. juni 1983.

05) Dødsfall som skyldes reiseulykke, utløser en erstatning på 30 G. Dersom dødsårsaken ikke skyldes reiseulykke, men har sin naturlige årsak, gis de etterlatte etter statstilsatte en erstatning tilsvarende Hovedtariffavtalen (HTA) § 23 nr. 2. Dersom arbeidstaker får en skade som går inn under definisjonen yrkesskade etter § 24 nr. 1, utbetales en erstatning tilsvarende HTA § 24.

06) Erstatning utbetales tilsvarende Hovedtariffavtalen § 23 nr. 5 og 6.

07) Her legges folketrygdlovens invaliditetstabell til grunn, se forskrift om menerstatning ved yrkesskade av [21.04.1997 nr. 373](https://lovdata.no/forskrift/1997-04-21-373) (<https://lovdata.no/forskrift/1997-04-21-373>).

08) Se PM-2011-01, PM-2012-05 og SPH pkt. 9.24.

09) F.eks. bilansvarsloven, yrkesskadeforsikringsloven.

---

§ 14 Kredittkort

1. Arbeidsgiver kan dekke årsavgift for kredittkort ut fra tjenestelige behov¹.
2. Gebyr ved bruk av kredittkort dekkes mot dokumentasjon for tjenesterelevant veksling eller betaling.

Departementets kommentarer:

01) Arbeidstakere kan ikke pålegges å skaffe seg kredittkort til bruk på tjenestereise.

---

§ 15 Reiseregning¹

1. Reiseregning sendes arbeidsgiver snarest².
2. Alle utlegg føres opp i den valuta de er betalt i. Ved omregning til norske kroner benyttes valutakursen på betalings-/vekslingstidspunktet da reisen fant sted.
3. Det kan gis forskudd til dekning av utgifter på reisen³. Nytt forskudd skal i alminnelighet ikke gis før forskudd fra tidligere reiser er gjort opp. Forskudd kan kreves tilbakebetalt⁴ dersom reiseregning ikke blir gjort opp innen avtalt frist. Dette gjøres gjennom avtale om trekk i lønn
4. Har ikke arbeidstakeren selv utgifter som skal dekkes, skal det oppgis i reiseregningen hvem som har dekket utgiftene. Arbeidstakeren som har dekket utgiftene, anfører på sin reiseregning hvem dette gjelder for.

Departementets kommentarer:

01) Se skattebetalingsforskriften [§ 5-6-12](https://lovdata.no/forskrift/2007-12-21-1766/%C2%A75-6-12) (<https://lovdata.no/forskrift/2007-12-21-1766/%C2%A75-6-12>).

02) Av budsjettmessige grunner er det viktig at tidsfristen for oppgjør overholdes. Krav som leveres etter 3 år, foreldes.

Reiser foretatt uten forhåndssamtykke fra arbeidsgiver blir først å regne som tjenestereiser for statens regning når den som er bemyndiget til å gi samtykke, har godkjent reiseregningen eller på annen måte godkjent reisens formål. På reiseregningen eller vedlegg til denne, skal det i slik tilfelle gis begrunnelse for nødvendigheten av reisen der denne ikke klart fremgår av reisens formål.

03) Arbeidstakeren skal levere et anslag over størrelsen og arten av de forventede utgiftene før forskudd kan gis. Se også skattebetalingsforskriften [§ 5-6-13](https://lovdata.no/forskrift/2007-12-21-1766/%C2%A75-6-13) (<https://lovdata.no/forskrift/2007-12-21-1766/%C2%A75-6-13>) (2).

Dersom flere skal reise sammen (gruppe), kan en person ta ut et større forskudd forutsatt at dette skal dekke fellesutgifter for gruppen. Forskudd skal grovt anslått dekke de totale utgifter til reisen. Det kan ikke innføres ordninger som fratrar arbeidstakeren retten til å ta ut reiseforskudd.

04) Avtale om tilbakebetaling av forskudd skal inngås skriftlig senest ved utbetaling av forskuddet.

---

§ 16 Reguleringsbestemmelser

Satsene gjennomgås årlig med henblikk på eventuelle endringer i påfølgende år. Samtidig reguleres satsen for kompensasjon i § 12 hvert år i avtaleperioden med summen av datotilleggene som gis på A-tabellen og i tillegg de prosentvise avsetningene som partene er blitt enige om å øremerke til eventuelle sentrale justeringer og lokale forhandlinger.

§ 17 Virkningstidspunkt

Avtalen gjøres gjeldende med virkning fra og med 1. januar 2016 til og med 31. desember 2017.

Protokolltilførsel:

I perioden kan hver av partene kreve opptatt forhandlinger om denne avtalens § 13 Forsikring.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

RELATERT

- › [Statens satser for kostgodtgjørelse utland](http://www.regjeringen.no/no/dokumenter/utenlandsregulativet/id438645/)
(<http://www.regjeringen.no/no/dokumenter/utenlandsregulativet/id438645/>)
- › [Statens reiseregulativ](http://www.regjeringen.no/no/tema/arbeidsliv/Statlig-arbeidsgiverpolitikk/statens_reiseregulativ/id965/) (http://www.regjeringen.no/no/tema/arbeidsliv/Statlig-arbeidsgiverpolitikk/statens_reiseregulativ/id965/)

Regjeringen.no

Ansvarlig for [Kommunal- og moderniseringsdepartementets sider](#):

Ansvarlig redaktør: [Kjersti Bjørgo](#)

Nettredaktør: [Ann Kristin Lindaas](#)

Tlf. 22 24 90 90

E-post: postmottak@kmd.dep.no

Ansatte i KMD: [Depkatalog](#)

Organisasjonsnummer: 972 417 858

